

Klimabudsjett 2025

Sak 1/2025

Økonomiplan for 2025 – 2028

Oslo

Klimabudsjettet

Byrådet vil føre en mer offensiv klima- og miljøpolitikk. Vi må kutte klimagassutslipp og ta vare på naturen, slik at kommende generasjoner kan leve gode og frie liv. Oslo trenger flere parker og grøntområder og mindre forurensing. Det skal alltid lønne seg å leve mest mulig miljøvennlig. Byrådets mål er at Klimabudsjettet i større grad skal bli et reelt styringsverktøy for alle kommunens virksomheter.

Klimabudsjettet inneholder tiltak og virkemidler som skal gjennomføres i økonomiplanperioden 2025-2028 innenfor Oslos fem klimamål. Ansvar for gjennomføring av tiltak og virkemidler er fordelt på kommunale virksomheter og innebærer rapporteringskrav på lik linje med øvrig budsjettreportering.

Oslos klimamål

Klimabudsjettet skal bidra til at Oslo når sine klimamål. I sak 109/20 Klimastrategi for Oslo mot 2030 vedtok Oslo bystyre fem hovedmål for klimaarbeidet, gjengitt under. Klimastrategien inneholder også en beskrivelse av hvordan disse målene skal nås.

De fem målene i Oslos klimastrategi mot 2030 er:

1. Oslos klimagassutslipp i 2030 er redusert med 95 % sammenliknet med 2009
2. Oslos natur skal forvaltes slik at naturlige karbonlagre i vegetasjon og jordsmonn blir ivaretatt og opptaket av klimagasser i skog og annen vegetasjon økes mot 2030
3. Oslos samlede energiforbruk i 2030 er redusert med 10 % sammenliknet med 2009
4. Oslos evne til å tåle klimaendringer er styrket fram mot 2030, og byen utvikles slik at den er rustet for de endringene som forventes fram mot 2100
5. Oslos bidrag til klimagassutslipp utenfor kommunen er betydelig lavere i 2030 enn i 2020

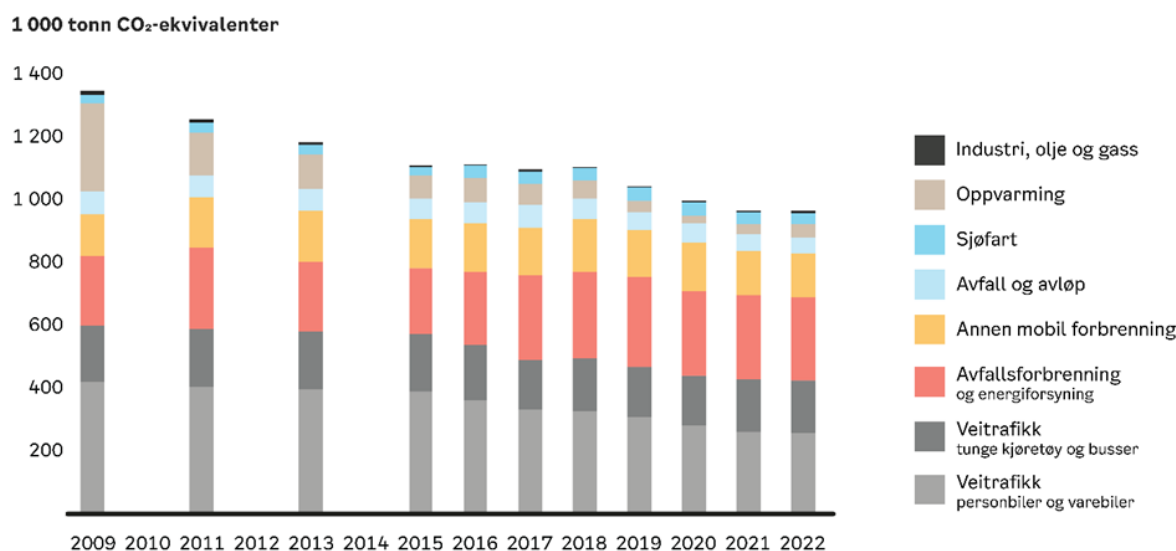
Forslag til vedtak

Bystyret slutter seg til tiltak og virkemidler i Klimabudsjettet 2025, Sak 1. Det arbeides videre med nye og forsterkede virkemidler som bidrar til at kommunen når sine klimamål, slik de fremgår av sak 109/20. Byrådet rapporterer status for gjennomføring av virkemidlene og mulighet for måloppnåelse til bystyret sammen med øvrig økonomirapportering.

Status direkte utslipp og mulighet for å nå mål (mål 1)

Klimagassutslippene i Oslo er redusert med 28 % fra 2009 til 2022 (siste utslippsregnskap fra Miljødirektoratet). Det største bidraget til utslippsreduksjonene er overgangen til elbiler, biodrivstoff og overgang fra oljefyring til utslippsfri oppvarming.

Fra 2021 til 2022 gikk utslippene ned med 0,2 %. Se kapittel 2.1 i vedlegget *Underlag til Klimabudsjett 2025* for mer detaljert informasjon om klimagassregnskapet og utslippsutviklingen i Oslo. Det kommunefordelte klimagassregnskapet har fortsatt betydelige usikkerheter, og effekten av lokale virkemidler fanges ikke alltid opp. Oslo vil fortsette å jobbe opp mot Miljødirektoratet og SSB for å få inkludert lokale data slik at effekten av Oslos virkemidler blir synliggjort.

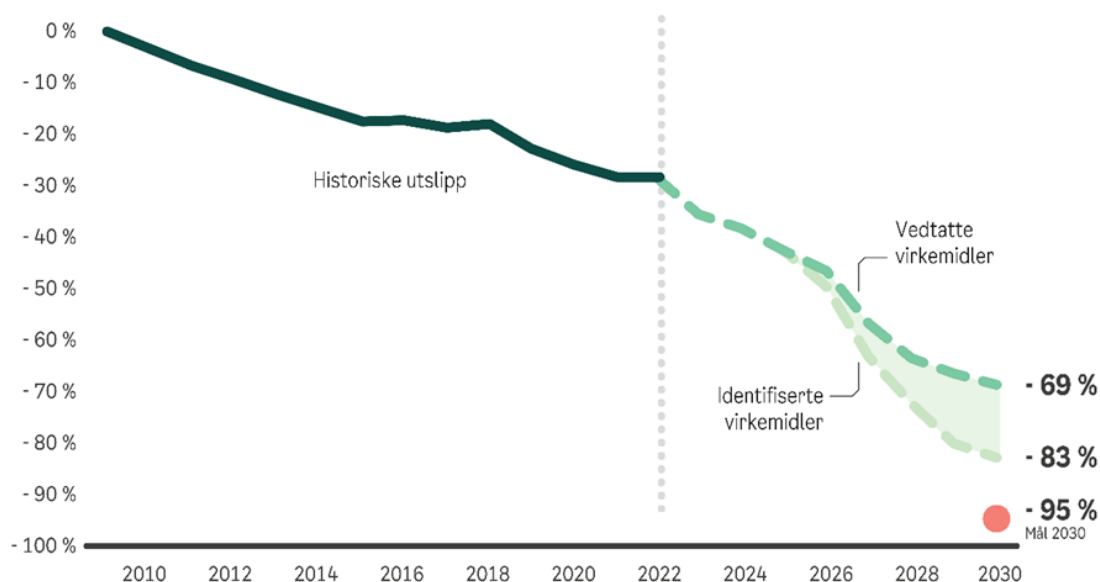
Klimagassutslipp i Oslo fordelt på utslippssektor, 2009-2022. Kilde: Miljødirektoratets kommunefordelte utslippsregnskap

Oppdaterte beregninger fra Klimaetaten viser at vedtatte virkemidler kan gi Oslo utslippsreduksjoner på rundt 69 % i 2030 sammenlignet med 2009. Det betyr at Oslo kommune er 6 %-poeng nærmere klimamålet enn da klimabudsjettet for 2024 ble lagt fram. Endringene skyldes bl.a. ny kunnskap som gjør at Oslos og nasjonale klimavirkemidler trolig får større effekt fram mot 2030 enn tidligere anslått, og at forsterkede incentiver fra den reviderte Oslopakke 3-avtalen fra våren 2024 er inkludert i beregningene. Det må presiseres at 69 % utslippsreduksjon ikke kommer av seg selv, men krever kontinuerlig arbeid og oppfølging.

Identifiserte, men ennå ikke vedtatte virkemidler kan redusere utslippene ytterligere ned til 83 %. Oslo kommune har ikke identifisert virkemidler for å tette gapet mellom 83 og 95 %.

Det er altså både behov for å identifisere, forsterke og iverksette flere virkemidler dersom Oslo skal kunne nå målet i 2030. Det tar tid å innføre nye virkemidler og tid før de gir effekt. Det som

gjøres de neste årene er derfor avgjørende for hvordan utslippene utvikler seg mot slutten av tiåret og om Oslo når klimamålet i 2030.

Anslått utslippsutvikling mot 2030 som følge av vedtatte virkemidler og potensiale for utslippskutt dersom nye, identifiserte virkemidler blir vedtatt

Tiltak og virkemidler for å redusere direkte utslipp

Vedtatte virkemidler i dette klimabudsjettet er beregnet til å redusere klimagassutslippene innenfor Oslos grenser med 75 000 tonn CO₂-ekvivalenter i 2025 og 268 100 tonn CO₂-ekvivalenter i 2028, se tabell nedenfor. Generelt kan man si at det er enklere å beregne effekten av tekniske tiltak enn av innføring av økonomiske virkemidler og bygging av ny infrastruktur. Effekten av de to sistnevnte avhenger av adferdsendringer til tusenvis av individer og bedrifter. Adferdsendringen kommer dessuten ofte som et resultat av en pakke med virkemidler, og det er krevende å isolere effekten av det enkelte virkemiddelet. Det er derfor enklere å få gode estimater for effekten av finansiering av karbonfangst og lagring på Klemetsrud, enn for effekten av Oslopakke 3, som omfatter bompengetakster, utbygging av sykkelveier og forbedring av kollektivtilbudet m.m. Utdypende informasjon om metoden for å beregne effekt av virkemidlene i tabellen nedenfor er beskrevet i kapittel 2.3 i vedlegget *Underlag til Klimabudsjett 2025*.

Økonomiplan for 2025-2028

Utslippssektor	Nr	Tiltak/Virkemidler	Ansvar	Effekt 2025 (tonn CO2e)	Effekt 2028 (tonn CO2e)
Avfallsforbrenning og energiforsyning					
Avfallsforbrenning med karbonfangst	1	Karbonfangst på Klemetsrud: Ny prosjektplan med fremdrift og oppdaterte og kvalitetssikrede kostnadsestimater er forsinket. Eksakt oppstart er avhengig av denne.	KON*	0	143 000
Avfall og avløp					
Uttak av deponigass	2	Vedlikehold av deponigassanlegg på Rommen og Grønmo: Blant annet etablere ny dreneringsløsning i 2025 og optimalisere metanfangst.	EBY*, REG	Ikke effekt-beregnet	Ikke effekt-beregnet
Veitrafikk					
Overordnede virkemidler for veitrafikk	3	Innkjøp av utslippsfrie (inkludert biogass) kjøretøy i kommunen: Dette skal gjøres iht. «Oslo kommunes handlingsplan for en utslippsfri og delingsbasert maskin- og kjøretøypark i løpet av 2025». Beredskapskjøretøy og spesialkjøretøy vil skje senere enn 2025.	Alle*, UKE*	3 600	4 600
	4	Utslippsfrie (inkl. biogass) og transporteffektiv leveranse av varer og tjenester på oppdrag for kommunen.	Alle*, UKE*, KLI	8 600	9 000
	5	Grønn mobilitetsplan: Skal utvikles i 2025 for å heve attraktiviteten til gange, sykkel og kollektivreiser samt bidra til en utslippsfri og effektiv bylogistikk med minst mulig ulemper for byliv og innbyggere.	BYM*, KLI, Ruter	Ikke effekt-beregnet	Ikke effekt-beregnet
Redusert trafikk	6	Tilrettelegge for økt sykling og gange: I 2025 skal det bygges 10 km ny sykkelinfrastruktur og 300 sykkelstativ. samt driftes 180 km sykkelveinett om sommeren og 130 km om vinteren. Det skal etableres hjertesoner og minst 10 snarveier i 2025, gåstrategi skal følges opp med tiltaksliste og dedikert ressurs skal jobbe med grønne jobbreiser for Oslo-bedrifter.	BYM*, KLI*	Ikke effekt-beregnet	Ikke effekt-beregnet
	7	Forbedre kollektivtransporten: Øke framkommelighet, reduserte priser på månedskort, nye trikker, utbedringer for t-banen mm.	Ruter*, BYM*	Ikke effekt-beregnet	Ikke effekt-beregnet
	8	Deleløsninger: Sette av kommunal veigrunn til bildeling, bisykler og utleie av elsparkesykler og elsykler. Prøveordning med omtrent 1000 parkeringsplasser forbeholdt bildeling fortsetter i 2025.	BYM*	Ikke effekt-beregnet	Ikke effekt-beregnet

Økonomiplan for 2025-2028

	9	Redusert transport av masser og avfall: Dette skal skje gjennom premiering i egne anskaffelser. Oslo vil i 2025 legge frem en handlingsplan for lokal, klimavennlig og sirkulær massehåndtering i Oslo, blant annet med mål om å redusere transport knyttet til massehåndtering.	KLI*, FOB*, UKE, OBF, Oslo havn, PBE, EBY, BYM, VAV	Ikke effekt-beregnet	Ikke effekt-beregnet
Utslippsfrie personbiler	10	Ladeinfrastruktur for personbil: Etablere 50 nye ordinære kommunale ladepunkt, oppgradere resterende ladestolper som er bygget før 2018 og etablere 5 nye hurtigladepunkt i 2025. Tilskudd til ladeplasser for elbil i borettslag og sameier gjennom Klima- og energifondet.	BYM*, KLI*	Ikke effekt-beregnet	Ikke effekt-beregnet
	11	Insentiver for utslippsfrie drosjer: Krav om at alle drosjer som utfører oppdrag innenfor Oslo kommunes grenser skal være utslippsfrie gjelder fra 01.11.2024. Etablere 8 nye hurtigladepunkt for drosjer i 2025 og gi tilskudd til hjemmelading for drosjesjåfører og hurtigladestasjoner forbeholdt drosjer.	BYM*, KLI*	12 900	11 000
Utslippsfrie varebiler	12	Insentiver for utslippsfrie varebiler: Nulltakst bomring til og med 2030 (jf. revidert Oslopakke 3), tilskudd til ladeinfrastruktur varebiler og samlastsentre gjennom Klima- og energifondet, etablere 7 nye ladepunkt for vare- og nyttetransport i 2025, pilotprosjekt om å etablere ladere på kommunale parkeringsplasser som vil være tilgjengelig for elvarebiler (og andre) om natten, fremskaffe arealer til ladestasjoner og samlastsentre til næringstransporten, og styrket kommunikasjon om fordeler ved elvarebiler.	KLI*, BYM*, EBY	3 000	9 800
Utslippsfri/biogass busser	13	Insentiver for utslippsfrie tur- og ekspressbusser: Nulltakst til 2030 gjennom bomringen for nullutslipp- og biogassbusser (jf. revidert Oslopakke 3), krav om at busser som kjører på oppdrag for kommunen skal være utslippsfrie eller bruke biogass (feks. skoleskyss), tilskudd til ladere for buss og offentlig tilgjengelig ladestasjoner til tunge kjøretøy gjennom Klima- og energifondet og informasjon til turbussbransjen om fordeler med el- og biogassbuss.	UKE, UDE, KLI*, BYM	Ikke effekt-beregnet	Ikke effekt-beregnet
Utslippsfri/biogass lastebiler	14	Bruk av utslippsfrie eller biogassdrevne lastebiler på oppdrag fra kommunen (masser og avfall): Fra 01.01.2025 stilles det krav til utslippsfri (inkl. biogass) massetransport, mens tildelingskriterier brukes for transport av avfall.	Alle*, UKE*	**	
	15	Insentiver for utslippsfrie lastebiler: Økte takster for fossile lastebiler i kombinasjon med nulltakst bomring for nullutslipp- og biogasslastebiler til og med 2030 (jf. revidert Oslopakke 3), etablere 7 nye ladepunkter til vare- og nyttetransport i 2025 (samme som tiltak 12), fremskaffe arealer til og koordinert arbeid med omkringliggende	BYM*, KLI*, EBY	**	18 500

Økonomiplan for 2025-2028

		kommuner for etablering av energistasjoner, informasjon mot transportbransjen. Tilskudd til etablering av offentlig tilgjengelige hurtigladere, biogasstasjoner og bedrifters egne ladepunkter gjennom Klima- og energifondet. Effekt i 2028 er sum av virkemiddel 14 og 15.			
Annen mobil forbrenning					
Utslippsfri bygg- og anleggsvirksomhet	16	Krav om utslippsfri bygg- og anleggsvirksomhet på oppdrag for kommunen fra 2025.	Alle*, UKE*	18 500	18 600
	17	Krav om fossilfri bygg- og anleggsvirksomhet i reguleringsplaner.	PBE*, KLI*	21 300	35 600
Utslippsfrie maskiner og motorredskaper	18	Tilrettelegge for at maskiner som håndterer varer og last på Oslo havn er utslippsfrie.	Oslo Havn*	1 900	2 600
	19	Innkjøp av utslippsfrie maskiner i Oslo kommunes maskinpark: Dette skal gjøres i løpet av 2025 iht. «Oslo kommunes handlingsplan for en utslippsfri og delingsbasert maskin- og kjøretøypark». Utskifting av spesialmaskiner vil skje senere enn 2025.	Alle*, UKE*	600	2 700
	20	Tilskudd til utslippsfrie motorredskaper og tilrettelegge for bruk av strøm på utendørs arrangementer.	KLI*, BYM*	1 200	4 700
Sjøfart					
Utslippsfri havneligge	21	Etablere landstrøm for tank- og cruiseskip og følge opp bruk av landstrøm til containerskip: Anleggene skal bygges i løpet av 2025, oppfølging av bruk av landsstrøm skjer kontinuerlig.	Oslo Havn*	3 400	8 000
Summert effekt av virkemidler i Klimabudsjettet				75 000	268 300

*Rapporteringsansvar. Rapporterer i forbindelse med øvrig økonomirapportering.

** Effekten av virkemidlet i 2025 overlapper med effekt av virkemiddel 4. Dette betyr ikke at virkemidlet ikke har effekt i 2025, men at effektene ikke kan skilles fra hverandre. Se vedlegget Underlag til Klimabudsjett.

Nye bevilgninger til klimatiltak for å redusere direkte utslipp 2025 - 2028

I budsjettet for 2025 er det bevilget 101 mill. til nye/styrkede virkemidler som bidrar til å redusere de direkte klimagassutslippene. Tabellene nedenfor viser hvilke virkemidler dette er og hvilke vedtatte virkemidler de er relevante for. I tillegg øker netto bompenginntekter i 2025 med

Økonomiplan for 2025-2028

50 mill. gjennom den reviderte Oslopakke 3-avtalen. 99 % av samlede inntekter på 93,2 mrd. i perioden 2025-2045 brukes på kollektivtransport og gang- og sykkeltiltak, som bl.a. reduserer biltrafikk og klimagassutslipp.

Virksomhet	Tiltak i driftsbudsjettet	2025	2026	2027	2028
Kollektivtrafikk	Videreføre billettprisene på kollektivtransport som gjelder ved utgangen av 2024. Relevant for tiltak 7.	53 000	53 000	53 000	53 000
Bymiljøetaten	Merkostnader grunnet skjerpede kontraktskrav til klima, miljø og andre krav. Relevant for tiltak 4 og 14.	36 500	36 500	36 500	36 500
Næringsutvikling	Klyngesatsing for karbonfangst, lagring og utnyttelse Klemetsrud. Relevant for tiltak 1.	1 500	1 500		
SUM		91 000	91 000	89 500	89 500

Virksomhet	Tiltak i investeringsbudsjettet	2025	2026	2027	2028
Bymiljøetaten	Tiltak for trafikkreduksjon. Relevant for tiltak 6.	10 000	10 000	10 000	10 000
SUM		10 000	10 000	10 000	10 000

Identifiserte virkemidler for å redusere utslipp innenfor Oslos grenser

Oslo kommune gjør et stort arbeid med å identifisere mulige nye virkemidler. Nedenfor følger en tabell som viser oversikt over virkemidler som kan redusere utslipp ned til 83 %. Dette er delvis virkemidler som forutsetter nasjonale avklaringer, lovhjemler og vedtak og delvis mulige lokale tiltak som vurderes eller som ikke er ferdig utformet.

Sektor	Virkemidler	Estimert isolert effekt
Tverrgående virkemidler	CO2-avgift tilsvarende 2 000 kr i 2030, uten å redusere andre drivstoffavgifter slik det er blitt gjort de siste årene. Dette er et virkemiddel som avhenger av nasjonale myndigheter.	9 000 - 17 000
Veitrafikk	Opptrapping av nasjonalt omsetningskrav for biodrivstoff til 33 % i veitrafikken i 2030, som varslet i statsbudsjettet for 2024. Regjeringen vedtar nytt nivå annen hvert år.	30 000 - 44 000
	Dobbel takst i bomringen for nye fossile personbiler i løpet av 2026. Del av revidert Oslopakke 3-avtale fra vår 2024, men forutsetter at nasjonale myndigheter oppretter ny takstklasse.	1 500 - 3 000
	Dobbel takst i bomringen for nye fossile varebiler i løpet av 2026. Forutsetter at nasjonale myndigheter oppretter ny takstklasse. Oslopakke	2 000 - 4 000

Økonomiplan for 2025-2028

	3-avtalen sier det skal vurderes ytterligere insentiver for å endre varebilparken fra fossil til nullutslipp i avtaleperioden. Da kan ev. dobbelt takst inngå.	
	Nullutslippssone for varebiler og tunge kjøretøy innenfor Ring 2 (langs indre bomsnitt) fra 1.1.2027. Forutsetter at det gis lovhjemmel fra nasjonale myndigheter. Statens vegvesen utarbeidet et forslag høsten 2022, men regjeringen har fortsatt ikke sendt dette på høring.	9 000 - 17 000
	Nullutslippssone for personbiler innenfor Ring 2 (langs indre bomsnitt) fra 1.1.2028. Forutsetter at det gis lovhjemmel fra nasjonale myndigheter, se over.	1 000 - 2 000
	Avgiftsbelegge og omdisponere parkeringsplasser ved kommunale arbeidsplasser. Kan innføres gitt lokalt vedtak.	1 000 - 2 000
	Forsterket lokalvirkemiddelpakke for varebiler (utrulling av nattlading på kommunale parkeringsplasser, forbeholde vareleveringsarealer, økt differensiering mellom fossil og nullutslipp i bomringen, utvidet krav til bruk av elektrisk varebil i anskaffelser m.m.)	2 000 - 4 000
	Nasjonal pakke med økonomiske virkemidler for tunge kjøretøy. Regjeringen vedtok i 2024 et mål om 100 % nullutslipp eller biogass i nybilsalget i 2030 for tunge kjøretøy. Det har ikke kommet nye virkemidler for å støtte opp om målet.	4 000 - 8 000
	Krav i løyver til busser som opererer i Oslo (utover Ruter). Stortinget ba regjeringen fremme forslag om lovendring i 2023 slik at det kan stilles nullutslippskrav til all løyvebasert virksomhet. Det har per september 2024 ikke kommet endringer.	2 000 - 3 000
	Skattelegging av parkering betalt av arbeidsgiver. Forutsetter nasjonal endring i skatteregelverk.	Ikke effekt-beregnet
	Krav om at private aktører må ta betalt for parkering på arbeidsplasser, kjøpesentre osv. Forutsetter nasjonal lovhjemmel.	Ikke effekt-beregnet
	Tilrettelegge for overgang fra personbil til elektrisk MC gjennom å omdisponere parkeringsplasser og gjennom kommunikasjon.	Ikke effekt-beregnet
	Utvide dagens krav til utslippsfri transport i anskaffelser til å gjelde alle anskaffelser for å inkludere leveranser under 500.000 kr og som leveres sjeldnere enn hver uke.	Ikke effekt-beregnet
	Tilgang for utslippsfrie/biogassdrevne tunge kjøretøy og varebiler i kollektivfelt. Avhenger av nasjonale myndigheter. I forbindelse med stenging av Ring 1, har Oslo kommune bedt samferdselsministeren vurdere dette	Ikke effekt-beregnet
	Reduserte fartsgrenser fra 80 til 70 km/t.	Ikke effekt-beregnet
Avfallsforbrenning og energiforsyning	Karbonfangst på husholdningsavfall fra Oslo kommune. Kommunens anlegg på Haraldrud som forbrenner husholdningsavfallet er på slutten av sin levetid. I 2022 utredet kommunen muligheter for forbrenning av husholdningsavfall med karbonfangst i egenregi sammenliknet med å anskaffe tjenesten i markedet	40 000 - 50 000
	Karbonfangst eller bytte brenseltype på avfallsforbrenningsanlegget til Hafslund Celsio på Haraldrud.	21 000 - 27 000

Økonomiplan for 2025-2028

	Ettersortering av husholdningsavfallet fra Oslo kommune. Ny avfallsforskrift krever 60 % utsortering av plast som er egnet til materialgjenvinning i løpet av 2030. Renovasjons- og gjenvinningsetaten har utarbeidet en konseptvalgutredning.	15 000 - 22 000
	Økt tekstilgjenvinning. Utsorteringsgraden kan potensielt økes ved å innføre husstandsnære oppsamlingsenheter for innsamling av tekstiler.	2 000 - 4 000
	100 % fossilfri fjernvarme. I perioder med høye strømpriser/lave temperaturer benyttes det fremdeles noe fossil gass.	1 000 - 9 000
	Virkemidler for karbonfangst på CO2 med biologisk opphav (for eksempel omvendte auksjoner). Etter vedtak fra Stortinget gjennomførte regjeringen en ekstern utredning av virkemidler som ble ferdigstilt i mars 2024.	Ikke effekt-beregnet
	Differensiering av pris for avfallsforbrenning basert på CO2-innhold hos Hafslund Celsio (portavgift). Innebærer at aktører som har mye plast i avfallet, må betale mer for forbrenning.	Ikke effekt-beregnet
Annen mobil forbrenning	Krav til at alle bygge- og anleggsplasser er utslippsfrie senest i 2030. Miljødirektoratet sendte i august 2024 forslag om hjemmel til at kommuner kan stille slike krav på høring. Kan også bidra til å sikre effekt for virkemiddel 17 under vedtatte virkemidler.	7 000 - 9 000
	Opptrapping av nasjonalt omsetningskrav for avansert biodrivstoff til 28 % for ikke-veigående maskiner. I Statsbudsjettet for 2024 varslet regjeringen en plan om å trappe opp omsetningskravet. Den konkrete opptrappingen vil regjeringen komme tilbake til annen hvert år.	9 000 - 12 000
	Krav om utslippsfrie maskiner og motorredskaper i alle oppdrag for kommunen, uavhengig av type kontrakt.	Ikke effekt-beregnet
	Enova-støtte til maskiner brukt på godsterminaler, i industri mm.	Ikke effekt-beregnet
Sjøfart	Krav eller insentiver for utslippsfri inn- og utseiling for utenriksfergene.	8 000 - 10 000
	Etablering av landstrøm til godsskip.	1 000 - 3 000
	Miljødifferensiering av havneavgifter for bruk av landstrøm.	Tilretteleggende virkemiddel
	Insentiver for utslippsfri inn- og utseiling for alle skipstyper (miljødifferensiering havneavgifter, prioritering av kaitilgang og andre arealer).	Ikke effekt-beregnet
	Strategisk samarbeid med andre byer/havner (fylleinfrastruktur, miljødifferensiering og grønne korridorer)	Tilretteleggende virkemiddel
Oppvarming	Nasjonalt forbud mot bruk av gass til oppvarming og byggvarme. Forslag til forskrift om forbud mot bruk av fossil gass til byggvarme har vært på høring sommer 2024.	15 000 - 20 000
Avfall og avløp	Utbedring av kummer på Rommen deponi.	Ikke effekt-beregnet
	Nytt toppdekke på Rommen deponi.	Ikke effekt-beregnet

Status indirekte utslipp og mulighet for måloppnåelse mot 2030 (mål 5)

Oslos bidrag til klimagassutslipp utenfor kommunen (indirekte utslipp) skal være betydelig lavere i 2030 enn i 2020. Indirekte utslipp skyldes i hovedsak vårt forbruk av varer og tjenester som produseres og transporteres utenfor Oslo. Klimaetaten anslår Oslos indirekte utslipp å ligge mellom 7,5-9 mill. tonn CO₂-ekvivalenter, basert på [Miljødirektoratets estimater for forbruksbaserte utslipp](#) i Norge (2024) og [Asplan Viaks forbruksbaserte utslippsregnskap for Oslo kommune \(2018\)](#)

Materialbruk i bygge- og anleggsprosjekter er en av hovedkildene til Oslos indirekte utslipp. Selv om Oslobygg har redusert sine materialutslipp og flere private utbyggere har fokus på å redusere utslipp fra materialer, er det grunn til å anta at indirekte utslipp fra bygg- og anleggssektoren har økt siden 2015, blant annet på grunn av store anleggsprosjekter som Fornebu-banen og Ny vannforsyning.

Produksjon av transportmidler, maskiner og drivstoff som brukes i Oslo er en annen stor kilde til indirekte utslipp. Produksjon av elektriske kjøretøy og maskiner gir som regel større utslipp enn produksjon av fossile kjøretøy og maskiner, mens produksjon og bruk av fossilt drivstoff gir betydelig større utslipp enn elektrisitet. Over livsløpet (indirekte og direkte utslipp) har elbiler opp mot 70 % lavere utslipp enn fossile biler i Europa ([International Council on Clean Transportation](#)). I Norge vil denne forskjellen være enda større på grunn av en renere elektrisitetsmikse. I Oslo har elandelen økt betydelig for alle kjøretøygrupper de siste årene. Dette gjelder også for bygge- og anleggsmaskiner.

Mat er også en stor kilde til indirekte utslipp. Produksjon av rødt kjøtt er svært utslippskrevende, og bidrar med omtrent 60 % av utslippet fra jordbruket i Norge ifølge [Nibio](#). Innkjøp av kjøtt i kommunens drift gikk opp med om lag 4 % mellom 2019 og 2023. Det foreligger ikke tall for Oslos innbyggere og næringsliv.

Tiltak og virkemidler for å redusere indirekte utslipp

Klimabudsjettet for indirekte utslipp inneholder tiltak og virkemidler innenfor hovedkategoriene Forbruk, Kjøretøy, maskiner og drivstoff og Bygg- og anleggsmaterialer. Virkemidler som reduserer indirekte utslipp, sammenfaller i stor grad med tiltak som gir en mer sirkulær økonomi.

De fleste virkemidlene bidrar til å redusere indirekte utslipp fra kommunens egen virksomhet. Indirekte utslipp fra Oslos befolkning og næringsliv er imidlertid betydelig større enn det kommunen selv står for, men det er mer krevende for kommunen å finne treffsikre virkemidler. Det vil bli viktig fremover å bruke det handlingsrommet som er når kommunen identifiserer nye virkemidler for å redusere indirekte utslipp.

Tabellen nedenfor viser vedtatte tiltak og virkemidler i Klimabudsjettet, men har ikke med estimater for reduserte utslipp som følge av virkemidlene, med unntak av virkemiddel 15 på bygg og anlegg. Dette skyldes at tallgrunnlaget er usikkert. Se mer info i vedlegget *Underlag til Klimabudsjett 2025*. Det antas at virkemidler som bidrar til et mer sirkulært forbruk av bygge- og anleggsmaterialer, er virkemidlene med størst utslippsreducerende effekt.

Økonomiplan for 2025-2028

Utslippsektor/tiltak	Nr	Virkemidler	Ansvarlig
Forbruk			
Overordnet	1	Kommunikasjon for å stimulere til endret forbrukeradferd og mer sirkulært samfunn: Bruke klimaoslo.no og sosiale medier.	KLI
Bærekraftig mat og redusert matsvinn	2	Øke bruk av samkjøpsavtale med klimavennlig menyplanleggingsverktøy tilpasset barnehager: Dette skal skje i samarbeid med leverandør og brukere.	UKE*, bydelene
	3	Vegetarmat som standard på møter og arrangementer: Internkommunikasjon og tilpasning av samkjøpsavtaler.	UKE*, alle*
	4	Måle matsvinn hos virksomheter med matproduksjon og -servering: Utvikle indikatorer og teste måleverktøy, samt lage veiledningsmaterieil for relevante tiltak.	UKE*, HEL, SYE, bydelene
Et mer sirkulært forbruk av tekstil, engangspplast, IKT, fritidsutstyr, verktøy og møbler	5	Øke omløp av varer på ombruksplattformen Loopfront for Oslo kommune: Sørg for tilgang for de fleste virksomheter i 2025, tilpasse plattformen og gjennomføre kampanjer for økt ombruk.	UKE*
	6	Redusere forbruk av møbler og øke bruk av samkjøpsavtaler for reparasjon, redesign og bruktkjøp: Følge opp leverandørene.	UKE*, alle
	7	Redusere svinn og unødvendig kassering i leie- og vaskeavtale av klær i Lyocell til helse- og omsorgssektoren: blant annet ved bruk av digital sporing.	UKE*, HEL, SYE, bydelene
	8	Innbyggerrettede tiltak og samarbeid med frivillige, private aktører, andre kommuner og akademia for et mer bærekraftig og redusert forbruk: Dette inkluderer blant annet arbeid med utlånsordninger, deleløsninger i boligsameier, borettslag og velforeninger, gratis/rabattert utleie av lokaler, pilotprosjekt for økt ombruk av lekeplassutstyr og kommunikasjon.	BYM*, REG, Deichman, ByKuben, FutureBuilt, KUL, bydelene, UDE
Kjøretøy, maskiner og drivstoff			
Reduserte utslipp fra produksjon av drivstoff		Se virkemidler for veitrafikk i kapitlet om direkte utslipp ovenfor.	
Reduserte utslipp fra produksjon av kjøretøy og maskiner	9	Delingstjenester og felles flåtestyringssystem for kjøretøy og maskiner: Forvalte system og foreslå tiltak for økt bruk av bildelingstjenester i kommunen.	UKE*, alle
	10	Nye føringer for og klimakrav ved kjøp av nye elektriske kjøretøy: I 2025 skal føringene for å fremme klimavennlig produksjon og verdikjeder følges opp	UKE*, alle
Bygge- og anleggsmaterialer			
Et mer sirkulært forbruk av bygge- og anleggsmaterialer	11	Stille klimakrav til byggematerialer i egne prosjekter.	Oslobygg*, Boligbygg

Økonomiplan for 2025-2028

12	<p>Ombruk av byggematerialer: Ta i bruk digitale systemer for oversikt over byggematerialer og komponenter, og delta i samarbeid/pilotprosjekt med Sirkulær Ressurssentral for å utvikle åpne markedsplasser for ombruk.</p>	Oslobygg*
13	<p>Klimakrav i anskaffelser av anleggsmaterialer og i entrepriser:</p> <p>Vann- og avløpsetaten (VAV): Viderefører klimakrav til betong og stål, vurderer å stille klimakrav til andre materialtyper samt i økende grad stille krav til miljøvaredeklarasjoner.</p> <p>Fornebubanen (FOB): Redusert materialbruk og krav til klimavennlige materialer (slik som lavkarbon betong klasse A) i sine entrepriser. Bruk av klimavennlige materialer reduserer utslippene i prosjektet med om lag 40 000 tonn CO₂, se mer i vedlegg. I tillegg kommer effekten av krav om at entreprenør skal stille klima- og miljøkrav til sine materialleverandører for vesentlige materialgrupper (betong, sement, stål mm). FOB stiller også krav om klimagassregnskap med tilhørende rapportering i entrepriser.</p> <p>Bymiljøetaten (BYM): Følger opp klimagassbudsjett og -regnskap i to pilotprosjekter, og lyser ut minst én konkurranse med tildeling på klimagassutslipp i 2025.</p>	BYM*, VAV*, FOB*
14	<p>Ombruk og gjenvinning av masser og stein: BYM, VAV og FOB ombruker og gjenvinner masser og stein i egne prosjekter der hvor det er mulig og hensiktsmessig.</p> <p>BYM stiller krav til gjenbrukte pukkmasser ved innkjøp og lagrer og ombruker overskuddstein fra kommunale prosjekter.</p>	BYM*, VAV*, FOB*
15	<p>Utvikle standardkrav til materialer i kommunens egne bygg- og anleggsprosjekter.</p>	UKE*, PBE, KLI, OBF, VAV, BYM, FOB, Oslo havn, BBY

*Rapporteringsansvar

Identifiserte virkemidler for å redusere indirekte utslipp

Tabellen under viser hvilke mulige nye virkemidler som kan iverksettes i Oslo for å redusere indirekte utslipp ytterligere. Dette er delvis virkemidler som forutsetter nasjonale vedtak og delvis mulige lokale tiltak som kan utredes nærmere/vurderes eller som ikke er ferdig utformet.

Klimakrav til materialer er det kommunale virkemidlet som potensielt vil gi størst effekt. Dette virkemidlet kan redusere utslippene fra bygge- og anleggsmaterialer med 30 % fra alle prosjekter i Oslo, også private og statlige.

Utslippssektor/tiltak	Virkemidler
Forbruk	

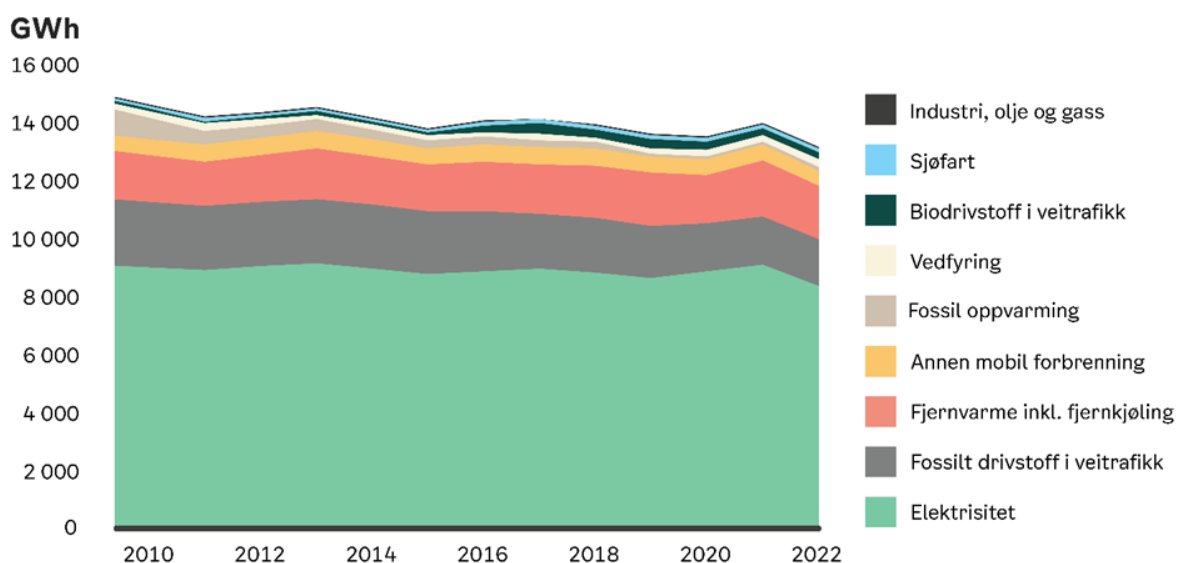
Økonomiplan for 2025-2028

Et mer sirkulært forbruk	Premiering av brukte møbler i anskaffelser.
	Etablere ombrukslager tilknyttet kommunens ombruksplattform, for å sikre tilstrekkelig med mellomlagringsplass.
	Låneordning for parkdresser i høy kvalitet til barn i kommunale barnehager, der leverandør har ansvar for vedlikehold og reparasjon av dressene. Dette kan bidra til å utvikle markedet i en mer sirkulær retning, der dressene brukes mye lengre, slik at forbruket går ned.
	Nasjonalt momsfratak på brukthandel og reparasjons- og redesignstjenester for å endre de relative prisene i favør av mer sirkulære varer og tjenester framfor å kjøpe nytt.
	Nasjonal regulering av import av ultra fast fashion/tekstiler, som reduserer forbruket av blant annet plastbaserte tekstiler med dårlig kvalitet som ikke kan materialgjenvinnes.
Bærekraftig mat og redusert matsvinn	Mer fisk og annen sjømat, belgvekster, grønnsaker, korn, svin, kylling, meieriprodukter og egg fremfor storfe og småfe i menyer på kommunens syke- og eldreheim, i tråd med Handlingsplan for bærekraftige måltider i Sykehjemsetaten.
	Vegetardager og alltid vegansk alternativ i kantiner som inngår i leieavtaler, gjennom reforhandlingsprosesser og samarbeid med andre leietakere. Disse kantineområdene omfattes ikke av handlingsplanen for bærekraftig, sunn og mer plantebasert mat i dag.
	Lavere pris for plantebasert mat sammenlignet med tilsvarende måltider som inneholder kjøtt eller fisk i kommunens kantiner og i kantiner som er en del av leieforholdet.
Kjøretøy, maskiner og drivstoff	
Redusert utslipp fra produksjon av kjøretøy og maskiner	Øke antall parkeringsplasser satt av til elektriske delebiler på kommunal grunn i sentrumsnære strøk.
Redusert utslipp fra reiser til og fra Oslo	Felles reisepolicy for kommunens virksomheter med føringer om å velge klimavennlige alternativer når det er mulig.
Bygge- og anleggsmaterialer	
Bruk av mer sirkulære bygg- og anleggsmetoder som gir reduserte utslipp fra materialer	Klimahensyn i konseptvalgutredninger som sikrer at klima er en del av resultatmålene til bygge- og anleggsprosjektene.
	Bedre planlegging og rutiner for kommunens gravearbeid, for å unngå unødvendig graving, materialbruk og massetransport.
	Krav om gradvis reduserte utslipp fra materialer for alle utbyggere. Kan gi årlig utslippsreduksjon i størrelsesorden 100 000 - 150 000 tonn CO ₂ ekvivalenter i 2030.

	Krav til ombrukskartlegging i kommunens anleggsprosjekter som innebærer fjerning av gammel infrastruktur som gir avfall på over 10 tonn. I TEK 17 er det stilt krav til ombrukskartlegging av byggematerialer. Det finnes i dag ikke lignende krav for anleggsmaterialer.
--	---

Status energi og mulighet for måloppnåelse (mål 3)

Energiforbruket i Oslo er redusert med 13 % siden 2009. Oslo har dermed nådd det vedtatte målet om å redusere det totale energiforbruket med 10 % innen 2030 sammenliknet med 2009 og energiforbruket per person er dermed redusert med 28 %. De største reduksjonene kommer fra utfasing av oljefyr, mer energieffektive bygg og fra elektrifisering av personbilparken, siden elektriske motorer er mer effektive enn forbrenningsmotorer. Ifølge [Elvia](#) har også maks effektuttak (mengde strøm brukt den kaldeste timen i året) hatt en svakt nedadgående trend de siste årene. Dette skyldes økt bruk av fjernvarme, transformasjon av næringsområder til bolig og lavere energibruk i nye bygg. Energibruk i bygg stod for 75 % av det totale energiforbruket i Oslo.

Utvikling i energibruk i Oslo fra 2009 til 2022 (GWh)

For å nå målet om 95 % utslippsreduksjon må vi elektrifisere effektkrevende sektorer som tungtransport, bygge- og anleggsplasser og havnevirksomhet. Energisystemet må tilpasses en utslippsfri by ved å sikre nok kapasitet i strømmettet til klimaomstillingen vi skal igjennom.

Tiltak og virkemidler for energi

Virkemidlene i dette klimabudsjettet vil bidra til at Oslos energisystem er bedre tilpasset en utslippsfri by. De kan bidra til å redusere energiforbruket med 57 000 MWh årlig og øke lokal energiproduksjon med 33 600 MWh årlig innen 2030. Dette tilsvarer energiforbruket til over

5300 husholdninger. I tillegg kan virkemidlene bidra med over 77 000 kW fleksibel effekt årlig. Gjennom å dempe behovet for energi og øke fleksibel effekt i byen, reduseres behovet for økt nettkapasitet og økt energiforsyning. Dette kan også bidra til å redusere behovet for å bygge ned natur for energiproduksjon.

Tabellen nedenfor viser vedtatte tiltak og virkemidler som bidrar til energieffektivisering, energifleksibilitet og lokal energiproduksjon. Utdypende informasjon om metoden for å beregne effekt av virkemidlene i tabellen nedenfor er beskrevet i kapittel 4 i vedlegget *Underlag til Klimabudsjett 2025*.

For flere av virkemidlene er det ikke beregnet effekt siden de er tilretteleggende for tiltak. Enova lanserte høsten 2023 et energiprogram med tilskuddsordninger til større energioppgraderinger av borettslag, sameier og yrkesbygg. Energiprogrammet vil utløse energitiltak i Oslo utover virkemidlene som er presentert under.

Tiltak	Nr	Virkemidler	Ansvarlig	Besparelse/produksjon av energi i 2030 (MWh/år)	Installert fleksibel effekt i 2030 (kW)
Tverrgående virkemidler	1	Forbildeprogrammet FutureBuilt: Delta og bidra med prosjekter.	PBE*	Tilretteleggende	
	2	Vurdere modeller for gevinstrealisering av energitiltak i Oslo kommunes leiekontrakter: I 2025 skal Oslobygg vurdere ulike modeller. Formålet er å insentivere flere energitiltak i Oslo kommunes bygningsmasse.	OBf*, BBY, UKE, FIN	Tilretteleggende	
	3	Vurdere behov og mulighet for å stille mer ambisiøse energikrav i kommunens standard leieavtale for næringslokaler: Dette skal eksempelvis gjøres ved å justere eksisterende krav til energimerking og vurdere absolutte minimumskrav i visse situasjoner. I 2025 skal Byrådsavdeling for finans vurdere behovet. Virksomheter som leier/eier bygg involveres i vurderingen.	FIN*, OBf, BBY, UKE	Tilretteleggende	
	4	Opprette samarbeidsarenaer mellom kommunen og bygg- og eiendomsaktører: KLI arrangerer i 2025 nettverksmøter i <i>Næring for klima</i> , om energitiltak i bygg, rettet mot bygg- og eiendomsaktører i Oslo.	KLI (Næring for klima)	Tilretteleggende	
Energi-effektivisering	5	Kampanjer om energieffektivisering: Gjennomføres i 2025 rettet mot	KLI	Tilretteleggende	

Økonomiplan for 2025-2028

		befolkning og næringsliv, særlig ved rehabilitering.			
	6	Kartlegge og iverksette effektiviseringstiltak i kommunens bygningsmasse. Det er antatt at det vil være lønnsomt å gjennomføre energiltak for en femtedel av de 2000 byggene som er forvaltet av Oslobygg.	OBF*, BBY*, BYM*, VAV*, REG*, HAV*	54 000 MWh/år	
	7	Øke energieffektiviteten og redusere energibruken i vann- og avløpsanleggene: Dette skal blant annet skje gjennom å redusere vanntrykket om natten, skifte ut eldre pumper og optimalisere temperaturstyring.	VAV*	2 500 MWh/år	
	8	Redusere energibruk til belysning av gate- og parkanlegg og byrom: Gjøres blant annet ved å skifte ut gamle lysarmaturer.	BYM*	Ikke effekt- beregnet	
	9	Videreutvikle og formidle veileder for energieffektivisering av eldre og verneverdige bygg: I 2025 skal Byantikvaren videreutvikle innbyggerveilederen. PBE, KLI og OBF skal involveres og bidra.	BYA*, PBE, KLI, OBF	Tilretteleggende	
	10	“Fang energityven” i bygg driftet av Oslo kommune: Årlig kampanje hvor energirådgivere går gjennom energianlegg i utvalgte bygg, og identifiserer driftsfeil og energisluk. I 2025 skal OBF gjennomføre “Fang energityven” i minimum 10 bygg.	OBF*	500 MWh/år + indirekte	
Sum energibesparelse				57 000 MWh/år	
Økt energi- fleksibilitet	11	Pilotprosjekt om fleksibilitetstjenester med kommunale ressurser: Deltakende virksomheter skal i 2025 tilby å koble ut fleksibel effekt, slik som f. eks elkjeler, for å frigjøre effekt i fleksibilitetsmarkeder.	KLI*, OBF, HAV, SYE		12 700 kW
	12	Helhetlig energiplanlegging i Oslo mot 2030: I 2025 skal KLI, PBE, Elvia og Celsio videreutvikle og pilotere energiplanleggingsverktøy og vurdere om det kan brukes i offentlig saksbehandling.	KLI*, PBE, Elvia, Celsio	Tilretteleggende	

Økonomiplan for 2025-2028

13	Tilskuddsordning for deltagelse i fleksibilitetsmarkeder: Stimulerer til at fleksibel effekt fra næringsbygg kan tilbys i markeder.	KLI*		30 000 kW
14	Utvikle en veileder for kartlegging av fleksibilitetspotensial i bygg med høyt energiforbruk: Vil øke kunnskapen om fleksibilitetsløsninger og -markeder i næringslivet i Oslo. KLI skal utvikle veilederen i økonomiplanperioden basert på pilotprosjektet beskrevet i virkemiddel 11.	KLI*	Tilretteleggende	
15	Sesonglagring av fjernvarme på Furuset. Utbygging av energibrønn for sesonglagring av overskuddsvarme fra fjernvarmenettet i kombinasjon med et lavtemperaturnett for å levere energieffektiv varme til bebyggelsen på Furuset.	KLI*	Ikke effekt- beregnet	
Sum energifleksibilitet				42 700 kW
16	Øke lokal energiproduksjonen hos kommunale virksomheter som eier bygg og anlegg: Oslobygg skal etablere totalt 3 MWp ny solproduksjon innen 2026, tilsvarende om lag 2 200 MWh. Vann- og avløpsetaten skal i 2025 ferdigstille en vannturbin på høydebassenget på St. Hanshaugen, som vil gi en årlig energiproduksjon på 500 MWh.	OBF*, BBY*, BYM*, VAV*, REG*, HAV*	23 600 MWh/år	27 000 kW
17	Støtteordning for solenergianlegg til borettslag og sameier	KLI*	7 000 MWh/år	8 000 kW
18	Videreutvikle veiledning om krav til innhold i byggesøknader om energiproduksjon (solceller) i 2025.	PBE*	Tilretteleggende	Tilretteleggende
19	Kartlegge grå arealer til produksjon av solenergi: Kan være solskjerming på utfartsparkeringer og solceller på idrettsanlegg. Kartleggingen gjennomføres av OBF i 2025 og KLI tar initiativ overfor kommunale foretak til å kartlegge egne grå arealer.	OBF*, KLI	Tilretteleggende	Tilretteleggende

Økonomiplan for 2025-2028

	20	Veikart for utbygging av solenergi i Oslo: Vil definere mål om årlig energiproduksjon og presentere virkemidler.	KLI*, PBE, OBF	Tilretteleggende	Tilretteleggende
SUM produksjon og fleksibilitet fra økt energi-produksjon				33 600 MWh/år	35 000 kw
Sum totalt				90 600 MWh/år	77 700 kw

*Rapporteringsansvar

Nye bevilgninger for energiltak 2025 - 2028

I budsjettet for 2025 er det bevilget 11 mill. til nye energiltak. Tabellene nedenfor viser hvilke tiltak dette er, samt hvilke vedtatte virkemidler de er relevante for.

Virksomhet	Tiltak i driftsbudsjettet	2025	2026	2027	2028
Oslobygg	ENØK-støtte til energieffektiviseringstiltak, relevant for virkemiddel 6.	6 000	8 333	8 333	8 333
SUM		6 000	8 333	8 333	8 333

Virksomhet	Tiltak i investeringsbudsjettet	2025	2026	2027	2028
Boligbygg	Integrere og systematisere energiltak sammen med planlegging av utskifting, oppgradering og utvikling av porteføljen. Relevant for virkemiddel 6 og 15.	5 000	5 000	5 000	5 000
SUM		5 000	5 000	5 000	5 000

Identifiserte virkemidler innen energi

Det er fortsatt behov for ytterligere virkemidler for å sikre at Oslo har nok energi og effekt til å nå klimamålet. Tabellen under viser en oversikt over identifiserte virkemidler som kan bidra til dette.

Tiltak	Identifiserte virkemidler
Overordnet virkemiddel	Endringer i den nasjonale strømstøtteordningen slik at den i større grad stimulerer til energieffektivisering og ny lokal energiproduksjon.

Energieffektivisering	Differensiere eiendomsskatt basert på byggets energiklasse. Kommunen har ikke hjemmel til dette i dag. Virkemidlet krever lovendringer.
	Økt offentlig tilskudd til energieffektivisering av bygningsmasse fra nasjonale myndigheter og kommunen.
	Stille minimumskrav om energimerke i kommunenes leiekontrakter.
Energifleksibilitet	Støtteordning for konvertering til vannbåren varme. Det vil stimulere til økt bruk av fjernvarme til oppvarming av bygg, som bidrar til å avlaste strømmettet.
	Pilotområde for lavtemperatur fjernvarmenett som tilrettelegger for bruk av overskuddsvarme og er en mer energieffektiv fjernvarmeløsning.
Energiproduksjon	Økt tilskudd til solenergianlegg til boligeiere og yrkesbygg, både fra nasjonale myndigheter og kommunen.
	Tilgjengeliggjøre og utlyse kommunale arealer til lokal kraftproduksjon, slik som solceller.
	Stille krav om lokal fornybar energiproduksjon .

Status klimatilpasning og naturlig karbonlagring og mulighet for å nå mål (mål 2 og 4)

Oslo har som mål at Oslos evne til å tåle klimaendringer skal styrkes fram mot 2030, og byen skal utvikles slik at den er rustet for de endringene som forventes fram mot 2100. Målet for karbonlagring er at Oslos natur skal forvaltes slik at naturlige karbonlagre i vegetasjon og jordsmonn blir ivaretatt og opptaket av klimagasser i skog og annen vegetasjon økes mot 2030.

Klimaet i Oslo blir varmere og våtere. Det gir økte utfordringer med overvann, flom, skred og erosjon, tørkeperioder og krevende vinterforhold. For nærmere omtale av disse klimautfordringene se [Klimaprofil for Oslo og Akershus](#).

[Klimasårbarhetsanalysen for Oslo](#) viser at Oslo er relativt godt rustet for å takle dagens værforhold, men ikke like godt for endringene som vil komme. Det er utfordringer med ekstremnedbør og høyere temperaturer som det er behov for mer kunnskap om og som bør forebygges bedre, for eksempel elveflom, skred, stormflo, varmeøyer og tørke. Det er et spesielt behov for å se på hvordan drift og vedlikehold kan bli mer klimatilpasset. Det er fortsatt et stort vedlikeholdsetterslep i gatenettet og i vann- og avløpssystemet.

Oslos blågrønne strukturer tilbyr sentrale økosystemtjenester, som fordøyning av vann, karbonlagring og temperaturregulering. Marka utgjør nesten to tredeler av kommunens areal, samtidig har Oslo store grøntområder i og utenfor byggesonen. Samtidig viser [Grøntregnskapet for Oslo](#) at det har vært en nedgang i grønne arealer i byggesonen på 6 % fra 2017 til 2021.

Arbeidet for økt karbonopptak og styrking av økosystemer for en mer klimarobust by har overlappende tiltak og virkemidler, derfor er disse målene i samme virkemiddeltabell i klimabudsjettet.

Dette er første gang klimatilpasning og naturlig karbonlagring er inkludert i klimabudsjettet.

Tiltak og virkemidler for klimatilpasning og naturlig karbonlagring

Oslo har et bredt spekter av virkemidler for å styrke byens evne til å håndtere klimaendringene. Arbeidet for å styrke økosystemtjenester i et klima i endring, ved å bevare grønne arealer og bærekraftig forvaltning av natur, bidrar også til å styrke naturlig karbonlagring. Tabellen under viser tiltak og virkemidler Oslo skal gjennomføre i økonomiplanperioden.

I økonomiplanperioden forventes det at oversvømmelser som følge av styrtregn vil være den naturhendelsen som vil gi størst utfordringer. Virkemidlene med å planlegge for og bygge hovedflomvei og fordrøyningsnettverk gjennom byen (nr. 15) og lage en skybruddsplan for Oslo (nr. 6) er derfor to av de mest sentrale virkemidlene som skal gjennomføres fremover. Virkemidler som styrker naturmangfoldet, er også viktig for økosystemtjenester innen klimatilpasning og karbonlagring.

Sektor/tiltak	Nr	Virkemidler	Ansvarlig
Tverrgående prosesser og overordnede virkemidler			
Styrke private initiativ til klimatilpasning	1	Kommunisere kommunens overvannsarbeid og løsninger for private grunneiere: I 2025 skal det startes en informasjonskampanje rettet mot huseiere for å unngå oversvømmelser i bygg og videreutvikler faktaark om åpne, lokale og naturbaserte overvannstiltak for utbyggere. Fortsetter arbeidet med samordning av klagehåndtering for overvann.	PBE*, VAV*, BYM, Oslobygg, KLI
	2	Støtteordning for overvannstiltak som bidrar til å infiltrere og fordrøye overvann: Tilskuddet skal opprettes i 2025 og rettes mot boligeiere, borettslag og sameier i etablert bebyggelse i definerte områder der behovet er størst.	KLI*, VAV
	3	Formidle hvordan Oslos innbyggere kan bidra til å styrke og ivareta stedegen natur: Egen kommunikasjonsstrategi for Oslo kommunes arbeid for biologisk mangfold. Arbeidet startes opp i 2025 og ferdigstilles i 2026. Informere grunneiere om kartlagte verdifulle naturtyper.	BYM*, PBE, VAV, REG, RKL, KLI
Klima- og naturkrav i anskaffelser	4	Utvikle virkemidler, krav og metoder for anskaffelser av trevirke fra klima- og naturvennlig skogsdrift med skånsomme hogstmetoder: Arbeidet gjennomføres i 2025.	UKE*, KLI, BYM
Arealdisponering i byen, Marka og fjorden			

Økonomiplan for 2025-2028

Forebygge fare for overvann, flom og skred i byen	5	<p>Planlegge for å avsette arealer til overvannshåndtering og snøhåndtering:</p> <p>PBE: fortsatt koordineringsansvar for oppfølging av handlingsplan for overvannshåndtering i økonomiplanperioden.</p> <p>I økonomiplanperioden utredes om det er kommunale tomter som kan brukes til fordrøyning av overvann. I forbindelse med reguleringsplaner utarbeide overvannsutredninger.</p>	PBE*, EBY, VAV, BYM
	6	<p>Lage en skybruddsplan (temakart) for Oslo: I 2025 skal PBE utrede potensial, risiko, konsekvens og kostnader ved ulike tiltak i et nedbørsfelt, som grunnlag for å lage en skybruddsplan (temakart) for Oslo.</p>	PBE*, BYM
	7	<p>Forbedre oppfølgingen av krav til utredning og sikring mot naturfarer i plan- og byggesaker: Oslo kommunes tverretatlige ressursgruppe for naturfarer videreføres i økonomiplanperioden. Gruppen gir råd til kommunale etater og virksomheter om håndtering av naturfarer, samt vurdere hvordan kommunen i sin helhet bør innrette seg mot kjent og ukjent risiko for naturfare.</p>	PBE*, EBY, BER, BYM, BRE, OBF, VAV, HAV
Ivareta og utvide grøntområder i byggesonen	8	<p>Ivareta grønnstruktur og arealer for naturmangfold i byen: I 2025 skal PBE utarbeide et grøntregnskap for perioden 2021-2025 (PBE) og kartlegge arealer med potensiale for å etablere ny natur eller restaurere natur (BYM). Lage en prioritert liste over hvilke reguleringsplaner som bør omreguleres ut fra hensyn til biologisk mangfold og verdifulle naturtyper</p>	PBE*, BYM*
Bevare og styrke blågrønne arealer i Marka	9	<p>Begrense nye landbruksveier: I 2025 skal det vurderes hvilke retningslinjer som skal ligge til grunn for instruks til Regionkontor Landbruk, for å sikre at veisøknader innvilges kun helt unntaksvis.</p>	MOS*, BYM, KLI
Bygg og uteområder			
Klimatilpasse utforming og materialvalg av bygg og uteområder	10	<p>Ivareta overvannshåndtering og grønne kvaliteter ved utbygging:</p> <p>PBE: fortsatt koordineringsansvar for oppfølging av handlingsplan for grønne tak og fasader. Videreutvikle kunnskapsbanken om grønne tak og fasader som inneholder veiledning, gode eksempler, informasjon om tilskudd med mer.</p> <p>Oslobygg: Ferdigstille tre pilotprosjekter med grønne tak på eksisterende og nye bygg.</p> <p>KLI: I 2025 lage en veileder om kombinasjoner av solenergianlegg og grønne tak og fasader.</p>	PBE*, Oslobygg*, KLI*, BYA
	11	<p>Klimatilpasse forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av bygg og uteområder:</p> <p>Oslobygg vil gjennomføre tiltak for klimatilpasning på egne uteområdet og arbeide for å innarbeide kartleggingsverktøy for klimatilpasning i tilstandsvurderinger på eksisterende eiendommer.</p>	Oslobygg*, BYA*

Økonomiplan for 2025-2028

		Byantikvaren kal i 2025 utarbeide og ta i bruk en veileder for klimatilpasning av verneverdige bygg og anlegg, for ulike bygningstyper og områdeforutsetninger.	
Gater og infrastruktur			
Klimarobust vann- og avløpssystem	12	<p>Klimatilpasse utvikling, drift og vedlikehold av vann- og avløpssystemet:</p> <p>Fortsette arbeidet med Ny vannforsyning Oslo for å sikre leveringssikkerhet. Ferdigstille ny overføringsledning til Holmenkollen og Voksenåsen med tilhørende høydebasseng ved Tryvannstårnet. Prosjektene ferdigstilles 2025. Fortsette å utvikle metodikk for hvilke større avløpsområder med kapasitetsproblemer som bør prioriteres, samt forbedre overvåkning av avløpsnettet for å redusere utslipp. I økonomiplanperioden er det også planlagt tiltak for å bedre avløpsrensingen.</p> <p>Gravplassetaten skal videreføre arbeidet med å redusere bruk av drikkevann til vanning av gravplasser med ytterligere 5 % ved å forbedre sine vanningsrutiner.</p>	VAV*, GPE*
	13	<p>Redusere overvann i avløpsrørene: I 2025 er det planlagt å gjennomføre 50 investeringsprosjekter på forskjellige steder i Oslo som vil bedre kapasiteten på avløpsnettet. Fortsette med å avdekke feilkoblinger, kartlegge kilder til overvann som ikke skal inn på avløpsnettet og gjennomføre driftstiltak for å redusere overvann i avløpsrørene.</p>	VAV*
Klimarobust gatenett, offentlige arealer og grøntområder	14	<p>Klimatilpasse utvikling, drift og vedlikehold av gatenett, grønnstruktur og andre offentlige arealer:</p> <p>BYM: redusere avrenningen av overvann i egne prosjekter for gater, park og byrom. Drift av overvannsløsninger som regnbed, sandfang, rister og grøfter skal inkluderes i den ordinære driften for parkforvaltning, byforvaltning og veidrift fra 2025. Oppgradere Åsland snødeponi og jobbe videre med snøhåndteringsanskaffelsen SMELT i 2025.</p> <p>GPE: I økonomiplanperioden samarbeide med Oslotrær om nyplanting, skjøtsel, kartlegging og bevaring av trær. I 2025 vurdere mulighetene for å etablere damanlegg med fordrøyningskammer på flere gravplasser.</p>	BYM*, GPE*, PBE
	15	<p>Planlegge for og bygge hovedflomvei og fordrøyningsnettverk:</p> <p>BYM: I 2025 skal det utarbeides et tverretatlig styringsdokument for planlegging og bygging av et hovedflomvei- og fordrøyningsnettverk i Oslo.</p> <p>KLI: Skal i 2025 videreutvikle pilotprosjektet med fordrøyningstiltak i Marka for å redusere fare for skader nedstrøms i byggesonen.</p>	BYM*, KLI*, VAV, PBE
	16	<p>Rense overvann fra veier og gater:</p> <p>BYM: I 2025 skal det etableres infiltrasjonsbaserte renseløsninger i nye gateprosjekter. Vannområde Oslo, koordinert av Bymiljøetaten,</p>	BYM*, VAV

Økonomiplan for 2025-2028

		skal jobbe for å fastsette grenseverdier for forurensing i overvann som føres fra veier og gater til vassdrag.	
Naturforvaltning og -restaurering			
Styrke naturen i Marka	17	<p>Videreføre og fremme lokaltilpasset fleralderskogbruk med lukkede hogstformer:</p> <p>BYM: skal i økonomiplanperioden fortsette med å konvertere skogarealet i kommuneskogen til fleraldret skog der forholdene ligger til rette for dette. Etaten tilstreber lukkede hogstformer på 90 % av det behandlede skogarealet hvert år.</p> <p>BYM og KLI: Skal i 2025 vurdere muligheten for å sertifisere hele eller deler av kommuneskogen etter sertifiseringsordning for naturvennlig skogbruk med lukkede hogstformer</p>	BYM*, KLI
	18	<p>Ikke tillate hogst og inngrep i gammelskog og intakt myr:</p> <p>I tråd med handlingsplan for biomangfold, skal det i 2025 vurderes hvilke instruksjoner kommunen bør gi til Regionkontor Landbruk slik at det ikke innvilges søknader om hogst og andre inngrep i gammelskog og myr som gir negative konsekvenser for naturmangfold og klima.</p>	MOS*, BYM, KLI
	19	<p>Restaurere våtområder: I 2025 skal det restaureres om lag 10 dekar myr i Nordmarka/Lillomarka og om lag 10 dekar myr i Østmarka, samt utredes potensial og nytteverdi for biologisk mangfold, karbonlagring og klimatilpasning ved restaurering av myr, sumpskog og andre våtområder i Marka. Anbefale tiltak som bør gjennomføres og hensyn som skal tas i kommuneskogen.</p>	BYM*
	20	<p>Fremme stedegne og klimarobuste treslag: Gjøres gjennom å plante furu eller løvtrær etter hogst der forholdene for disse treslagene er bedre egnet enn gran og spesielt på tørre og skogbrannutsatte områder.</p>	BYM*
Styrke og restaurere naturen i byggesonen	21	<p>Gjenåpne lukkede bekker og etablere natur langs vassdrag:</p> <p>VAV: Videre arbeid med gjenåpning av Bakåsbekken på Furuset og Gaustadbekken.</p> <p>BYM: skal i økonomiplanperioden i samarbeid med prosjektet Oslotrær (PBE) plante miniskoger og kantvegetasjon ved elver og bekker.</p> <p>EBY: I 2025 skal det utarbeides fagrapporter knyttet til overvann, klimatilpasning og klimagassutslipp ved gjenåpning av Vestre bekkedrag over Gladengveien 18 på Ensjø. Reguleringsplanen skal på offentlig ettersyn i 2025. Reguleringsplan for gjenåpning av Trosterudbekken skal på offentlig ettersyn ved årsskifte 2024/2025.</p>	VAV*, BYM*, EBY*, PBE
	22	<p>Bevare trær og plante stedegne trær i byen:</p> <p>BYM: Fortsette kartleggingen av store, gamle trær i byggesonen.</p> <p>PBE: Gjennom prosjektet Oslotrær, samarbeide med etater, bydelene og privat sektor om å øke andel trær i byen og skjøtsel av</p>	PBE*, BYM*

Økonomiplan for 2025-2028

		eksisterende trær. PBE vil også videreføre arbeidet med innbyggerinvolvering innen dette.	
	23	Styrke skjøtsel og forvaltning av naturverdier: I 2025 skal BYM videreføre og forbedre skjøtselen av 45 verdifulle blomsterenger som driftes av kommunen og styrke arbeidet med å bekjempe fremmede plantearter med svært høy økologisk risiko. I økonomiplanperioden utarbeide en statusrapport for truede arter, inkludert bevaringstiltak for hvordan et utvalg av de artene som er mest truet kan sikres.	BYM*
	24	Restaurere engmiljøer og dammer: I 2025 skal minst fem dekar forringete engmiljøer og minst 3 dammer restaureres.	BYM*
Styrke naturen i og ved fjorden	25	Videreføre pilotprosjektet med reetablering av ålegrasenger i Frognerkilen og ved Gressholmen BYM: Gjenåpning av Refstadbekken i forbindelse med etablering av Refstadparken, gjenåpning av Østensjøbekken i tråd med forvaltningsplan for Østensjøområdet miljøpark og videre arbeid med forprosjekt for gjenåpning av Aurevannsbekken gjennom Huken.	BYM*
Beredskap for helse og samfunnsikkerhet			
Klimajustert helseberedskap	26	Beredskapsrutiner for sikker drikkevannsforsyning av god kvalitet: I 2025 skal VAV innføre et nytt krisehåndteringsverktøy (Rayvn) for å forbedre håndteringen av kritiske drikkevannshendelser. Holde beredskapsøvelser for vann- og avløpssystemet, i tillegg til løpende arbeid med evaluering og forbedring av beredskapsplanverket.	VAV*
	27	Beredskapsrutiner ved grenseoverskridelser av luftkvalitet: I 2025 skal BYM utrede nye tiltak for å bedre luftkvaliteten i Oslo. Beredskapsrutiner ved overskridelser av grenseverdiene for luftkvalitet revideres også i denne prosessen.	BYM*

*Rapporteringsansvar

Nye bevilgninger klimatilpasning og naturlig karbonlagring 2025 - 2025

I budsjettet for 2025 er det bevilget 51 mill. til nye/styrkede virkemidler som bidrar til klimatilpasning og naturlig karbonlagring. Tabellene nedenfor viser hvilke virkemidler dette er, samt hvilke vedtatte virkemidler de er relevante for. Prosjektene vil oftest også omfatte annet arbeid som ikke er direkte knyttet virkemidlene i klimabudsjett.

Virksomhet	Tiltak i driftsbudsjettet	2025	2026	2027	2028
Plan- og bygningssetaten	Skybruddsplan, relevant for virkemiddel 6.	6 000	6 000	4 000	2 000

Økonomiplan for 2025-2028

Klimaetaten	Støtteordning for overvannstiltak, relevant for virkemiddel 2	5 000	5 000	5 000	5 000
SUM		11 000	11 000	9 000	7 000

Virksomhet	Tiltak i investeringsbudsjettet	2025	2026	2027	2028
Bymiljøetaten	Bekkeåpning av Østensjøbekken, relevant for virkemiddel 21		7 100	2 600	
Bymiljøetaten	Park og nærnatur, relevant for virkemiddel 14	40 000	40 000	40 000	40 000
SUM		40 000	47 100	42 600	40 000

Identifiserte virkemidler for klimatilpasning og naturlig karbonlagring

Tabellen under viser identifiserte virkemidler innen klimatilpasning og naturlig karbonlagring som ikke er vedtatt, men som er mulige nye virkemidler. I 2024 har arbeidet med å inkludere vedtatte virkemidler for klimatilpasning og naturlig karbonlagring i klimabudsjettet vært hovedfokus. Tabellen under er derfor ikke uttømmende, og inkluderer blant annet ikke virkemidler som kan styrke klimatilpasning i bygg, gater, infrastruktur og beredskap. Oslo kommune vil jobbe for å identifisere ytterligere virkemidler som kan styrke Oslos klimarobusthet og naturlige karbonlagring til Klimabudsjett 2026.

Utslippssektor/tiltak	Virkemidler
Begrense nedbygging av natur	Utvikling av arealregnskap, jf. handlingsplan for biologisk mangfold.
	Gjennomføre tiltak som gjør det mulig å bli en arealnøytral kommune, jf. Byutviklingsstrategien i utkast til Kommuneplanens samfunnsdel som er på høring frem til 28.10.24.
Sikre grøntområder i byggesonen	Gjennomgå gamle reguleringsplaner for å ivareta områder med viktig naturmangfold, lagrer karbon og/eller bidrar til klimatilpasning av byen.